

MUNI
LAW

Prosazování práva EU

Doc. JUDr. David Sehnálek, Ph.D.

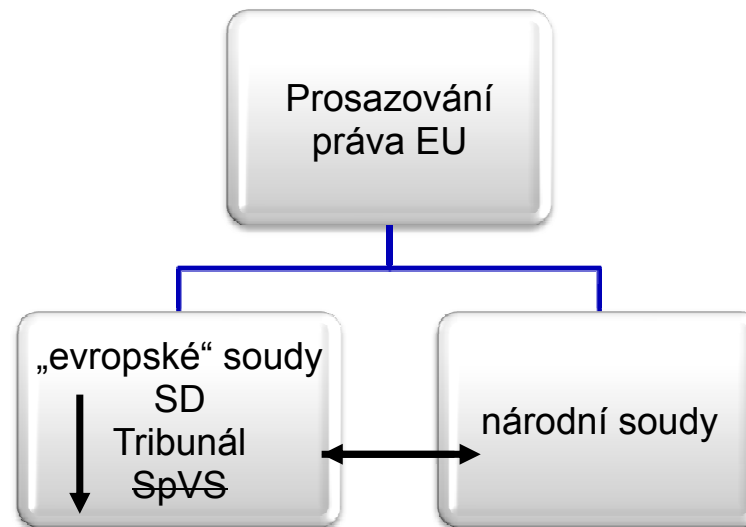
David.sehnalek@law.muni.cz

Soudnictví Evropské unie

– Soudy musí zajišťovat prosazování **práva EU** a řešit spory při jeho uplatňování, zajišťovat musí především:

1. řešení sporů mezi EU a čl. státy
2. řešení sporů mezi členskými státy EU navzájem – ČR vs. Polsko o důl Turov
3. řešení sporů mezi EU a jednotlivci
4. jednotný výklad a aplikaci práva EU
5. přezkum platnosti sekundárního práva EU
6. řešení sporů mezi čl. státem a jednotlivcem (při uplatňování práva EU)
7. řešení sporů mezi jednotlivci navzájem (při uplatňování práva EU)

Soudy EU – grafické znázornění

- **čl. 19 SEU** - Soudní dvůr Evropské unie se skládá ze Soudního dvora, Tribunálu a specializovaných soudů. **Zajišťuje dodržování práva při výkladu a provádění Smluv..**
- **Vztah soudů EU a vnitrostátních soudů:** *spolupráce – decentralizace – subsidiarita*
- **rozhodnutí 106/77, Simmenthal** - „každý vnitrostátní soudce, který rozhoduje v rámci své pravomoci, má povinnost plně používat právo Společenství a chránit práva, která toto právo poskytuje jednotlivcům....“

Přehled dalších základních druhů řízení před SD a Tribunálem

- Řízení o předběžné otázce
  - nepřímé řízení zahajované z podnětu národního soudu
  - interpretace práva EU (ne rozhodování o meritu sporu)
  - otázka souladu aktu sek. práva s právem primárním
- **Řízení pro porušení povinnosti členským státem**
- **Řízení o neplatnosti aktu instituce**
  - Řízení o posudku
  - Řízení o nečinnosti instituce
  - Řízení o náhradě škody proti EU
  - Řízení v pracovněprávních záležitostech

Tribunál rozhoduje o:

- přímých žalobách podaných jednotlivci proti aktům orgánů Unie;
- žalobách podaných členskými státy proti Komisi;
- žalobách podaných členskými státy proti Radě ohledně aktů přijatých v oblasti státních podpor, ochranných obchodních opatření („dumpingu“) a aktů, jimiž Rada vykonává prováděcí pravomoci;
- žalobách směřujících k náhradě škody způsobené orgány EU nebo jejich zaměstnanci
- žalobách opírajících se o smlouvy uzavřené Unií, které výslovně stanoví pravomoc Soudního dvora;
- žalobách týkajících se ochranné známky Unie

Proti rozhodnutí Tribunálu lze podat (kasační) **opravný prostředek** k Soudnímu dvoru

Obecně:

- Návrh podává členský stát → rozhoduje typicky Soudní dvůr
- Návrh podává jednotlivec → rozhoduje Tribunál, možnost opravného prostředku k Soudnímu dvoru

Odpovědnost státu za porušení práva EU

– Odpovědnost státu:

1. **Vůči EU** – a) řízení pro porušení povinnosti, b) rozpočtový deficit, c) právní stát
2. **Vůči jednotlivci** – žaloba na náhradu škody

- Ad 1) porušení práva EU čl. státem s obecnějším dopadem (pro celou skupinu případů)
- Ad 2) porušení práva EU čl. státem v individuálním případě vůči jednotlivci

Řízení pro porušení povinnosti

- klíčové ustanovení – čl. 258 SFEU:
  - *Má-li Komise za to, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj ze Smluv vyplývá, vydá o tom odůvodněné stanovisko poté, co umožní tomuto státu podat vyjádření.*
  - *Nevyhoví-li tento stát stanovisku ve lhůtě stanovené Komisí, může Komise předložit věc Soudnímu dvoru Evropské unie.*
- iniciativa – Komise – jak se dozví? ...
- Porušení: aktivně i pasivně
- Solvit - https://ec.europa.eu/solvit/what-is-solvit/index_cs.htm
- fáze:
  - předběžné (neoficiální) řízení
  - správní řízení – zasláním výstražného dopisu čl. st. -> **odůvodněné stanovisko** (OS)
  - sporné řízení (před ESD) – členský stát se nepodrobí OS – Komise **může** žalovat – deklaratorní rozhodnutí
- alternativa – žaloba dle čl. 259 SFEU členským státem – nepoužívá se (x Túrow)

Ukázka - rozsudek C-204/06

- 1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Česká republika tím, že nepřijala všechny právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí Rady 78/686/EHS ze dne 25. července 1978 o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci zubních lékařů obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb (Úř. věst. L 233, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 67), nebo v každém případě tím, že Komisi o těchto předpisech neuvědomila, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 24 této směrnice.
- 2 Podle článku 24 směrnice 78/686 členské státy přijmou předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí a uvědomí o nich Komisi. Podle článku 54 Aktu o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. 2003, L 236, s. 33) byla Česká republika povinna uvést v účinek opatření nezbytná k tomu, aby bylo dosaženo souladu se směrnicí 78/686 ode dne jejího přistoupení k Evropské unii, a sice dne 1. května 2004.
- 3 Vzhledem k tomu, že Komise nebyla uvědoměna o předpisech přijatých Českou republikou pro dosažení souladu se směrnicí 78/686 a ani neměla k dispozici jiné informace, které by jí umožňovaly dojít k závěru, že tyto předpisy byly přijaty, zahájila řízení upravené v článku 226 ES.
- 4 **Dopisem** ze dne 15. prosince 2004 Komise formálně vyzvala Českou republiku k předložení jejího vyjádření. Česká vláda odpověděla na tuto žádost dopisy ze dne 15. února a 4. dubna 2005.
- 5 Komise však měla za to, že Česká republika nepřijala všechna opatření nezbytná pro dosažení souladu se směrnicí 78/686, nebo že v každém případě ji tento členský stát o předpisech přijatých za tímto účelem neuvědomil. Dopisem ze dne 13. července 2005 zaslala Komise **odůvodněné stanovisko**, kterým Českou republiku vyzvala k přijetí opatření nezbytných k tomu, aby vyhověla tomuto stanovisku ve lhůtě dvou měsíců od jeho obdržení.

6 Dopisy ze dne 12., 19. a 28. září 2005 česká vláda odpověděla na toto odůvodněné stanovisko. ...

9 Jelikož Komise neměla žádnou informaci ohledně posledně uvedeného předpisu, usoudila, že Česká republika nedostala plně povinnostem, které pro ni vyplývají ze směrnice 78/686, a rozhodla se podat projednávanou žalobu.

10 Ve své žalobní odpovědi Česká republika nepopírá prodlení s provedením článků 15 a 16 směrnice 78/686. Uvádí, že příčinou tohoto zpoždění je zejména konání voleb do Poslanecké sněmovny. Zdůrazňuje, že očekávaná legislativní změna bude přijata v blízké budoucnosti.

11 Nicméně podle ustálené judikatury se existence nesplnění povinnosti posuzuje vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a změny, ke kterým došlo následovně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu.

12 Krom toho se členský stát nemůže dovolávat ustanovení, praxe nebo situací svého vnitrostátního právního řádu, včetně těch vyplývajících z jeho správní organizace, coby důvodu, proč nesplnil povinnosti a nedodržel lhůty určené směrnicí (viz zejména rozsudek ze dne 12. ledna 2006, Komise v. Portugalsko, C-118/05, Sb. rozh. s. I-11, bod 9).

13 V projednávaném případě je nesporné, že v okamžiku uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku nebyla všechna opatření nezbytná k zajištění úplného provedení směrnice 78/686 do českého právního řádu přijata.

14 Za těchto podmínek je namístě považovat žalobu podanou Komisí za opodstatněnou.

15 V důsledku toho je třeba určit, že Česká republika tím, že nepřijala všechny právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí 78/686, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 24 této směrnice. ...

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

1) Česká republika tím, že nepřijala všechny právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí Rady 78/686/EHS ze dne 25. července 1978 o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci zubních lékařů obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 24 této směrnice.

2) České republice se ukládá náhrada nákladů řízení.

Rozsudek ESD – a co dál?

- do roku 1993 – rozsudky vynutitelné jen politickým tlakem
- od 1993 – Maastricht. smlouva – umožnila vynucení - Článek 260 SFEU
  - 1. *Shledá-li Soudní dvůr Evropské unie, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj vyplývá ze Smluv, je tento stát povinen přijmout opatření, která vyplývají z rozsudku Soudního dvora Evropské unie.*
  - 2. *Má-li Komise za to, že dotyčný členský stát nepřijal opatření, která vyplývají z rozsudku Soudního dvora Evropské unie, může předložit věc Soudnímu dvoru Evropské unie poté, co poskytla tomuto státu příležitost se vyjádřit. Navrhne paušální částku nebo penále, jež je dotyčný členský stát povinen zaplatit, ve výši, kterou považuje za přiměřenou okolnostem.*
  - *Shledá-li Soudní dvůr Evropské unie, že dotyčný členský stát nevyhověl jeho rozsudku, může mu uložit zaplacení **paušální částky** nebo **penále**.*
- rozsudek -> členský stát se nepodrobí => nové správní řízení -> žaloba -> řízení před ESD -> nový rozsudek ukládající **pokutu, penále** či **oboje zároveň**

Obecná kritéria pro stanovení výše sankce

- závažnost porušení práva,
- doba trvání tohoto porušení,
- odstrašující účinek sankce postačující k zamezení recidivy,

(+ platební schopnost daného státu)

Výpočet sankce – návrh Komise

- Sdělení komise - Použití článku 228 Smlouvy o ES /* SEK/2005/1658 */
- Výpočet výše penále:
  - $Pd = (Pz \times Kz \times Kt) \times n$
  - Pd = denní penále; Pz = základní částka penále; Kz = koeficient závažnosti; Kt = koeficient trvání; n = faktor zohledňující platební schopnost daného členského státu.
- Stanovení paušální částky:
  - $Ps = Zsps \times Kz \times n \times dt$
  - Ps = paušální částka; Zsps = základní částka „paušální sazby“; Kz = koeficient závažnosti; n = faktor zohledňující platební schopnost daného členského státu; dt = počet dnů trvání porušování práva.
  - http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/docs/c_2015_5511_cs.pdf
  - [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0225\(01\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0225(01)&from=LV)

Již uložené sankce

- Hlavní případy:
  - C-387/97 - Komise vs. Řecko (Chania II) – (návrh 24.000, sníženo 20.000 EUR/den – celkem 5,4 mil)
  - C-278/01 - Komise vs. Španělsko – (návrh 45.600 EUR/den, sníženo na 34.200 avšak perioda roční - 624.150 EUR)
  - C-304/02 - Komise vs. Francie – (návrh 316.500 EUR/den, zvýšeno 20 mil. 1rázová + 57.761.250 EUR/0.5 roku)
- a další např.: ...
  - C-119/04 - Itálie (nepřiznáno)
  - C-70/06 - Portugalsko - penále 19.392 EUR/denně
  - C-79/06 - Francie - penále 168.800 EUR/denně
  - C-121/07 - Francie - paušál 10.000.000 EUR
  - C-568/07 - Řecko - paušál 1.000.000EUR
  - C-109/08 - Řecko - paušál 3.000.000 EUR + penále 31.536EUR/denně
- ČR proti Polsku - důl **Túrow** – Pokuta Polsku 500 000 EUR denně
- ČR:
  - C-241/11 - zaměstnanecké penzijní pojištění – paušál 250.000 EUR

„Malé“ porušení práva EU členským státem (ve vztahu k jednotlivci)

- jednatlivec – žaluje u soudu svého členského státu, pravomoc orgánů EU dána není
- (jde o porušení v malém)
- Francovich a Bonifaci v Itálie (C 6 a 9/90)
  - směrnice neprovedena, pracovníci podle ní sice získali nárok na mzdu, ale nebyl kdo by ji vyplatil
  - ESD – podmínky odpovědnosti Francovich
    - 1) směrnice zakládá práva jednotlivce
    - 2) obsah těchto práv lze na základě této směrnice specifikovat
    - 3) vznik újmy (škody) jednotlivci
    - 4) existuje příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a škodou

Další vývoj koncepce odpovědnosti státu za škodu...

- Brasserie du Pêcheur/Factortame
  - navíc – porušení je **dostatečně závažné**
  - škoda se hradí podle vnitrostátních pravidel
  - nesmí být podmiňována zaviněním
- Köbler – odpovědnost kteréhokoliv orgánu státu, tedy i soudu
  - Zjevné a závažné porušení KP
  - neměnnost rozhodnutí!
  - pouze náhrada škody
- Státe, potrestej se sám! 😊

Porušení práva EU jednotlivcem

- porušení pravidel hospodářské soutěže
- porušení primárního nebo sekundárního práva
- porušení práva EU ve vztahu k jinému jednotlivci

Vynucování práva vůči jednotlivci

- **Na úrovni EU:** oblast hospodářské soutěže EU
  - Evropská komise vede správní řízení
  - Při shledání porušení může uložit pokutu
  - Podnik se může obrátit na Tribunál (soudní ochrana)
  - Proti rozhodnutí Tribunálu lze podat opravný prostředek k Soudnímu dvoru
  - Případná exekuce je v režii vnitrostátních orgánů
- **V jednotlivých členských státech** – vnitrostátní orgány

Specifické postupy vynucování práva SFEU

– Odlišně od čl. 258 a 259 SFEU se postupuje v případě:

1. Porušování právního státu - lidských práv
2. Rozpočtové nekázně

Porušování právního státu

- **Hodnoty EU**: demokracie, právní stát, ochrana lidských práv...
- 1. 4/5 většina v Radě – rozhodnutí, že existuje „**vážné nebezpečí**“, že některý členský stát závažně poruší hodnoty EU
- 2. **Jednomyslné** rozhodnutí Evropské rady, že **došlo k závažnému a trvajícím porušení** hodnot EU ze strany členského státu
  - Rada (kvalifikovanou většinou) rozhodne o přijetí **opatření**
(pozastavení členských práv/nenárokové dotace)

Rozpočtová nekázeň

- členské státy mají **povinnost vyvarovat se nadměrných schodků veřejných financí**
- Pokud poruší – specifická procedura
  - Vývoj sleduje Komise
  - Rozhoduje Rada na návrh Komise
- **Možné sankce:**
  - Stát před vydáním obligací a jiných CP zveřejní informace o těchto CP určené Radou
  - Evropskou investiční banka může přehodnotit svou úvěrovou politiku
  - členský stát musí **uložit neúročný vklad** v přiměřené výši u Unie, dokud nebude podle názoru Rady nadměrný schodek napraven,
  - Členský stát musí zaplatit **pokutu** v přiměřené výši.
- Pozn. ČR rovněž hříšník
  - 2004 - Komise zahájila proceduru o nadměrných schodcích veřejných financí
  - 2004 - Rada rozhodla, že v ČR existuje schodek veřejných financí, → doporučení s cílem tento schodek odstranit do konce roku 2008
  - 2005 - Rada přistoupila k čl. 7 a České republice doporučila učinit další opatření
  - 2007 – přijatá opatření nedostatečná - Rada zveřejnila svá doporučení – cíl - odstranit nadměrný schodek do 2008.

Řízení o neplatnosti aktu instituce

- (žaloba na neplatnost)
- Smysl – umožňuje zrušení aktu přijatého orgánem EU (tedy ne primárního práva (!), to je totiž referenčním rámcem)
- Důvody:
  - nepřislušnost;
  - porušení podstatných formálních náležitostí;
  - porušení Smluv nebo právního předpisu týkajícího se jejich provádění;
  - zneužití pravomoci.
- Žalobci:
  - Privilegovaní (státy, K, EP, R)
  - Polo-privilegovaní (ÚD, ECB, VR) – mají-li právní zájem (např. k ochraně svých práv)
  - Neprivilegovaní – jednotlivci
    - Je-i adresátem
    - Pokud se jich osobně a bezprostředně dotýká (Plaumannův test)
    - Proti právním aktům s obecnou působností, které se jich bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření.

Věc 25/62 Plaumann vs. Komise

- Sporné rozhodnutí bylo určeno vládě Spolkové republiky Německo a odmítá jí povolit částečně pozastavit dovozní clo na určité výrobky ze třetích zemí.
- Proto musí být napadený akt považován za rozhodnutí týkající se určitého subjektu a zavazující pouze tento subjekt.
- Podle článku 173 pododstavce 2 Smlouvy mohou jednotlivci podat žalobu na neplatnost proti rozhodnutím, která, byť určená jiné osobě, se jich bezprostředně a osobně dotýkají, ale v projednávaném případě žalovaná popírá, že se sporné rozhodnutí dotýká žalobce bezprostředně a osobně.
- Nejprve je třeba přezkoumat, zda je splněna druhá podmínka přípustnosti, neboť by bylo zbytečné, pokud se uvedené rozhodnutí nedotýká žalobce osobně, zjišťovat, zda se jej dotýká bezprostředně.
- Jiné osoby, než kterým je rozhodnutí určeno, mohou tvrdit, že se jich osobně dotýká pouze tehdy, pokud jsou dotýčným rozhodnutím zasaženy z důvodu určitých vlastností, které jsou pro ně zvláštní, nebo faktické situace, která je vymezuje vzhledem ke všem ostatním osobám, a tím je individualizuje způsobem obdobným tomu, jakým by byl individualizován adresát rozhodnutí.
- V projednávaném případě je žalobce zasažen sporným rozhodnutím jakožto dovozce klementinek, tj. z důvodu obchodní činnosti, která může být vykonávána kdykoli a kýmkoli, a která proto není způsobilá vymezovat ho vzhledem k napadenému rozhodnutí obdobným způsobem jako adresáta.

Povinná literatura

- TÝČ, V. (2017). Základy práva Evropské unie pro ekonomy. 7. přepracované a aktualiz. Praha: Leges.
  - kapitola III.6 (Soudní dvůr EU) – str. 72
  - kapitola VI. (Soudní systém EU) – str. 119-136
  - kapitola VII. (Vynucování unijního práva) – str. 137-148
  - kapitola VIII. (Řízení o předběžné otázce) – str. 149-159

Doporučená literatura

- TOMÁŠEK, M., TÝČ, V. a kol. Právo Evropské unie. 2. vyd. Praha: Leges, 2017. Student. ISBN 978-80-7502-184-7
- [Smlouva o Evropské unii](#)
- [Smlouva o fungování Evropské unie](#)
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0032>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:I14522>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:I14527>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:ai0036>
- <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/recommendations.html>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:4334147>